
Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2021:11

Kyrkoordningens upplåtelseregler

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:78. I motionen föreslås att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med biskopsmötet och domkapitlet verka för att förhindra att "lokal intolerant praxis" motverkar det som fastslås i 41 kap. kyrkoordningen.

Utskottets bedömning är att den fråga som tas upp i motion 2021:78 inte bör beslutas av kyrkomötet. Det rör sig om tillämpningar av kyrkoordningens bestämmelser som av såväl principiella som praktiska skäl måste ske lokalt. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:78.

Motionens förslag

Motion 2021:78 av Fredrik Sidenvall, Kyrkoordningens upplåtelseregler

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med biskopsmötet och domkapitlet motverka att vad kyrkoordningen fastslår i 41 kap. inte motverkas av lokal intolerant praxis.

Bakgrund

Kyrkoordningen

Som det framgår av motionen finns det i kyrkoordningens 41 kap. bestämmelser om upplåtelse av kyrka.

I 1 § sägs att ärkebiskopen, stiftets biskop och en sådan biskop som fullgör uppgifter för stiftets biskop får använda kyrkorna i stiftet för gudstjänster och biskopliga ämbetshandlingar.

I 2 § regleras att präster som tjänstgör i en församling får använda församlingens kyrkor för församlingens gudstjänster och för kyrkliga handlingar som avser någon som tillhör församlingen.

Det finns dock anledning att, så som också görs i motionen, här fokusera på 3 §. I den bestämmelsen sägs följande.

En kyrka får upplåtas för andra ändamål än de som avses i 1 eller 2 § bara om det kan antas att kyrkorummets och dess inventarier kommer att behandlas med pietet och aktsamhet. Den får inte upplåtas för något ändamål som kränker kyrkorummets helgd. En upplåtelse får inte heller

ske på så sätt att den hindrar församlingens gudstjänstliv eller verksamhet i övrigt.

Upplåtelse av församlingskyrka för kyrkliga handlingar i andra fall än de som avses i 2 § får vägras bara om upplåtelsen skulle strida mot bestämmelserna i första stycket. (SvKB 2016:1)

I 4 § sägs att frågor om upplåtelse av kyrka i andra fall än sådana som avses i 1 och 2 §§ ska prövas av församlingens kyrkoråd. Om en församling ingår i ett pastorat är det, enligt 3 a §, församlingsrådet som ska göra prövningen.

Av 6 § framgår att kyrkorådet får uppdra åt kyrkoherden eller åt en särskild avdelning bestående av kyrkoherden och andra ledamöter eller ersättare att på rådets vägnar besluta i ärenden om upplåtelse av kyrka. I 9 § regleras vem som har rätt att överklaga kyrkorådets beslut.

I *Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2018: med kommentarer och angränsande lagstiftning* ges i inledningen till 41 kap. följande kommentar.

Bestämmelserna om upplåtelse av kyrka övertogs i huvudsak oförändrade när beslutet om kyrkoordningen fattades av 1999 års kyrkomöte. Vissa mindre ändringar gjordes då och därefter har det också skett anpassningar till de strukturförändringar på lokal nivå som beslutades av 2012 års kyrkomöte. När det i bestämmelserna talas om upplåtelse av kyrka avses invigda kyrkorum. Genom invigningen avskiljs ett kyrkorum för sitt särskilda ändamål. Se om detta inledningstexterna till 27 kap. och till tionde avdelningen. Det är invigningen, ändamålet och bruket av kyrkorummet som medför att det finns särskilda bestämmelser om upplåtelse.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Den fråga som motionen tar upp har tidigare behandlats vid två kyrkomöten, 1999 och 2000.

Kyrkomötet 1999

Med anledning av skrivelsen (CsSkr 1999:3) om kyrkoordning för Svenska kyrkan behandlade andra kyrkolagsutskottet i sitt betänkande *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* (2KL 1999:1) en motion (1999:156) där det i yrkande 2 föreslogs att bestämmelsen i 41 kap. 4–9 §§ kyrkoordningen om vem som beslutar att upplåta en kyrka skulle utformas så att det skulle framgå att ”beslutet om upplåtelse skall fattas av kyrkoherden efter samråd med kyrkorådet”.

Utskottet delade inte denna uppfattning, utan framhöll följande.

Andra kyrkolagsutskottet ser inga skäl för att ändra gällande föreskrifter om hur en kyrka upplåts. I motionen sägs att prövningen vid ett upplåtelsebeslut måste ske ur ett pastoralt läroperspektiv och att beslut om upplåtelse därför bör fattas av kyrkoherden. De föreslagna bestämmelserna innebär att kyrkoherden eller annan präst alltid är delaktig i ett upplåtelsebeslut. Därmed får det förutsättas att de olika synpunkter som måste finnas som underlag för ett beslut alltid finns med. Utskottet menar att det inte finns anledning att i detta sammanhang ge ett särskilt uppdrag åt Centralstyrelsen. Motion 1999:156 yrkandena 2 och 3 bör därmed avslås.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Frågan om upplåtelse av kyrka återkom vid kyrkomötet år 2000. I sitt betänkande Upplåtelse av kyrka (EE 2000:3) behandlade ekonomi- och egendomsutskottet en motion (2000:9) med förslaget att kyrkomötet skulle besluta att uppdra åt kyrkostyrelsen att låta utarbeta nya ”Råd och rekommendationer vid upplåtelse av kyrka”. Bland de frågor som motionärerna ville ha belysta fanns var gränsen går mellan ”ekumenisk gästfrihet” och upplevelsen av kyrkorummet som ett ”allmänreligiöst rum” vid upplåtelse för gudstjänst i annan kyrkas ordning. Motionärerna reste också frågan om för vilka samfund och i vilka sammanhang som upplåtelse, att ”låna ut” kyrkan, skulle kunna vara lämpliga.

I sina överbegående refererade utskottet till läronämndens yttrande (Ln 2000:8y). Läronämnden sade i detta yttrande att när det gällde upplåtande av kyrka erfordrades, utöver det som framgick av bestämmelserna i kyrkoordningen, råd av pastoral natur för mötet med enskilda människor som önskade ett upplåtande, till exempel för en begravning. Vidare sade läronämnden att rekommendationer av ekumenisk karaktär skulle kunna komma att behövas.

Utskottet sade sig notera att arbetet med framtagandet av pastorala råd redan hade inletts inom biskopsmötet och att motionärernas önskemål därmed i praktiken skulle komma att uppfyllas. Mot bakgrund av detta föreslog utskottet avslag på motionen.

Kyrkomötet beslutade att bifalla utskottets förslag.

Biskopsbrevet 2001

De frågor som motionen avser behandlas av biskopsmötet i biskopsbrevet *Det heliga rummet – om upplåtelse av kyrka* (2001). Här tas frågan om regler för upplåtelse av kyrka upp, dels till annan kyrka eller samfund, dels för icke-kyrkliga ändamål.

Beträffande upplåtelse för gudstjänster och kyrkliga handlingar i andra samfund sägs följande (s. 17).

Det ligger i sakens egen natur att sådana gudstjänster inte kan anses kränka kyrkorummets helgd. Däremot kommer frågorna om upplåtelse och principerna för detta att ge uttryck för hur den lokala församlingen ser på andra kristna kyrkor och den relation som Svenska kyrkan står i förhållande till dem. Det ekumeniska perspektivet är väsentligt och bör präglade frågorna om upplåtelse.

I brevet framhålls vidare att frågan om tillgång till ett eget lämpligt gudstjänstrum bör ha väsentlig betydelse vid den bedömning som ska göras inför ett beslut om upplåtelse, men att det också kan finnas ett behov av att ”överväga var gränsen går mellan ett samfund och en sekt”. Det sägs att ledning ”då kan tagas av vilka kyrkor som är medlemmar och observatörer inom Sveriges kristna råd och vilka som står utanför”. Normalt bör, sägs det, inte upplåtelse till sekter göras.

Fortsättningsvis ges biskopsmötets syn på hur man pastoralt kan behandla frågorna om upplåtelse i skilda situationer.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:78.

Utskottets bedömning tar sin utgångspunkt i det som sägs i 10 kap. 1 §, andra stycket i kyrkoordningen, nämligen att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i.

Förslaget i motionen gäller inte en ändring av de bestämmelser som finns i 41 kap. i kyrkoordningen. Snarare är det fråga om det slag av tillämpning av dessa bestämmelser som av såväl principiella som praktiska skäl måste ske lokalt. Av detta följer då också att förslaget i motionen inte avser en fråga som det är kyrkomötets uppgift att besluta om.

Därmed avstår också utskottet från att i dessa överväganden göra någon närmare analys av hur den fråga som förslaget i motionen avser kan och bör handläggas lokalt.

Mot bakgrund av det ovan sagda föreslår utskottet att motion 2021:78 ska avslås.

Digitalt sammanträde den 8 oktober 2021

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Michael Kjörling, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Veine Backenius, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Magnus Ek, David Lång, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Leif Nordlander och Bengt Bivall.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Kjell Kallenberg, Victor Backström, Berith Pagels, Mats Nilsson, Fredrik Ottesen, Björn Falkeblad och Bertil Olsson.

Biskoparna Åke Bonnier och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.